Cuvânt despre perspectivele actuale ale luptei antiecumeniste

Cinstiți părinți,

Iubiți frați,

Hristos a înviat!

Simțim o mare bucurie aflându-ne astăzi în mijlocul dumneavoastră, pentru a împărtăși laolaltă bucuria duhovnicească a învierii Domnului nostru Iisus Hristos, dar și bucuria promovării revistei *Mărturisirea Ortodoxă* și a portalului *Mărturisirea Ortodoxă*, pe care ni le va prezenta distinsul frate, domnul Mihai-Silviu Chirilă. Adunarea noastră de astăzi, în Botoșani, vine ca o aniversare nu numai de trei ani de la nefastul Sinod din Colimbari, care a luat decizii contrare eclesiologiei ortodoxe și Simbolului de Credință însuși, dar și de la Proclamația de la Botoșani din iunie 2017, document prin care s-a oficializat și delimitat, inițial în România, lupta împotriva ecumenismului prin intermediul îngrădirii.

Faptul că ne aflăm astăzi cu toții aici, cei care ne-am îngrădit de episcopii cu cuget eretic și care s-au abătut de la dreapta credință, dar și alții, părinți și frați curajoși, care duc împreună această luptă comună, dezvăluie în primul rând caracterul prioritar, just, al Sfintei Ortodoxii, potrivit sfintei tradiții noastre ortodoxe, în fața oricărei alte nevoi și priorități reale sau imaginare și a oricărei alte lupte duhovnicești. Sfântul Grigorie Palama, într-un elogiu al său către Sfântul Ioan Botezătorul, Înainte-Mergătorul Domnului, care a murit mucenicește pentru virtute și nu pentru credință, scrie următoarele: „Pe cât păcatul este un rău mai mic comparat cu lipsa evlaviei, cu atât mai mult, prin urmare, ar putea fi un mai mare bun ca cineva să își primejduiască viața pentru virtute. Adică, de exemplu, cum nu și-ar da și viața pentru bunul mai mare, dacă ar fi necesar, adică pentru evlavie, cel care și-a dat-o pentru bunul mai mic?”[1]. Prin urmare, este de la sine înțeleasă lupta noastră pentru cele principale și esențiale!

„Mărturisire spre Înviere. Trei ani de rezistență antiecumenistă în BOR": Sinaxa interortodoxă Botoșani II, 1 mai 2019

Astăzi, în anul mântuirii 2019, roadele Sinodului din Colimbari devin și mai evidente – așa cum este, de pildă, atitudinea inacceptabilă, filetistă și dezbinatoare a Patriarhiei Ecumenice în problema autocefaliei ucrainiene – și astfel aceste roade înfățișează cu mai mare claritate peisajul eclesiastic la nivel mondial și, prin urmare, determină încă și mai clar atitudinea corectă a binecredincioșilor față de clerul cu cuget eretic. Precizez următoarele:

Legătura dintre politica externă americană cu Patriarhul Ecumenic Bartolomeu, care a fost remarcată în diverse publicații încă de la Sinodul din Colimbari (cum este, de exemplu, cazul doamnnei dr. Elisabeth Prodromou, de origine eleno-americană, membru al CIA, DIA și NATO), devine acum, odată cu evoluția situației legate de autocefalia Ucrainei, încă și mai puternic vizibilă. Menționez, oare, acest lucru ca pe o simplă constatare a situației geopolitice? Nu, ci fac această remarcă fiindcă acest lucru înseamnă pur și simplu că se va cere ca Patriarhia Ecumenică și toate Bisericile care sunt în preajma acesteia să urmeze treptat imperativele „corectitudinii politice" ale culturii occidentale, care includ, de exemplu hirotonia femeilor, toleranța teologică față de alte religii, acceptarea eclesiastică a homosexualității, a teoriei evoluționismului etc. Acest lucru va dovedi trupului mai larg al Bisericii că problema ecumenismului nu este nici măcar una religioasă sau intercreștină, ci o chestiune de impunere a parametrilor Noii Ere și ai noii ordini mondiale în cadrul Bisericii (prin intermediul Occidentului).

Valul „corectitudinii politice" a cuprins deja și a influențat mai întâi Bisericile vorbitoare de limbă greacă (cele care au întâistătători greci), care, în majoritatea lor, își desfășoară activitatea în ultimele decenii în cadrul structurilor politice occidentale (Uniunea Europeană, NATO); apoi va lua cu asalt țările din fostul bloc estic, care au aderat recent la NATO și UE; acestor țări li se va cere să părăsească valorile și principiile lor tradiționale religioase și culturale, în general, în beneficiul „corectitudiii politice" a Occidentului pentru a se putea bucura de așa-numita „prosperitate economică" din cadrul UE și de „protecția militară" a NATO (grăitoare este în acest sens impunerea celebrării Gay Prides în Serbia în anul 2010 și în Republica Moldova în anii 2017 și 2018. Serbiei i s-a pus în vedere

faptul că perspectiva europeană a țării va fi afectată de atitudinea pe care o are față de LGBT[2]). În mod similar se va duce o luptă acerbă, până la anihilare, împotriva Rusiei, pentru distrugerea unității și mentalității actuale de guvernare (nu voi extinde însă aici analiza mea), ca să adopte stilul de viață occidental și să cedeze în fața monopolului puterii mondiale a NATO și SUA, după cum explica în acest sens Zbigniew Brzezinski în cartea sa *Marea tablă de șah*, încă de acum 22 de ani, când Rusia aproape că se prăbușea.

(b) Acordarea autocefaliei schismaticilor din Ucraina, care, anterior au fost, în general, recunoscuți ca schismatici, caterisiți, afurisiți sau de sine-hirotoniți, a avut loc prin încălcarea oricărui acord interortodox anterior cu privire la modul de acordare a autocefaliei unei Biserici; a avut loc, de asemenea, aproape cu totul pe neașteptate, pe fondul unei dezbinări civile în Ucraina – adică într-o situație care nu se pretează unei tranziții line la un nou regim eclesiastic – dar și prin „surditatea" totală a Patriarhului Ecumenic Bartolomeu la toate apelurile întâistătătorilor ortodocși pentru rezolvarea problemei acesteia printr-un acord sau printr-un Sinod panortodox.

Această evoluție a lucrurilor confirmă nu numai faptul că supunerea actuală a Patriarhiei Ecumenice priorităților americane (se știe care sunt acestea pentru Ucraina), dar și faptul că această instituție sacră a Patriarhiei Ecumenice își percepe pentru prima dată rolul ca un Vatican răsăritean, unde Patriarhul Ecumenic nu este doar moderator și președinte al întâistătătorilor ortodocși, „primul între egali" (*primus inter pares*), ci are intervenții extraordinare de putere în jurisdicții străine, ca un papă, „primul fără egali" (*primus sine paribus*), o perspectivă care a trezit interesul agențiilor de informații americane încă din vremea Patriarhului Athenagora; acesta a devenit patriarh în anul 1948 prin puci, prin detronarea ilegală și forțată a predecesorului său, Patriarhul Maxim al V-lea, un patriarh renumit, erudit și virtuos, pentru a servi interesele americane. Să nu uităm că un ilustru colaborator contemporan al Patriarhului Ecumenic, secretarul-șef al Patriarhiei, Mitropolitul Elpidofor de Bursa, care are și o aplecare ideologică concretă spre „francmasoneria cu tendințe creștine", a formulat în 2009, incredibila opinie potrivit căreia punerea pe prim-plan a „Sinoadelor Ecumenice" în Ortodoxie este o învățătură eronată și e o formă de erezie să refuzăm să avem un „protos" între toate Bisericile Ortodoxe, care să aibă o putere comparabilă cu cea a unui episcopi între preoții din eparhia sa. Această concepție „papală" eclesiologică eretică a reieșit acum din însăși evoluția lucrurilor din

Ucraina și se pare că începe să îi preocupe în mod serios și pe foștii susținători ai Patriarhului Bartolomeu din întreaga lume (din Ierusalim, Serbia etc.), cărora această tendință de ingerință în jurisdcții străine le provoacă spaimă.

(c) Ca al treilea și ultim factor, aș dori să menționez, pe de o parte, faptul că Patriarhul Ecumenic a modificat în mod arbitrar articolul din documentele preliminare ale Sinodului din Colimbari, care se refereau la preoție ca impediment la căsătorie, pentru a se permite a doua căsătorie a clericilor; această modificare, pe care a semnalat-o în mod discret Mitropolitul Ierotei de Nafpaktos și starețul Mănăstirii Stavronikita, Tihon, a fost prezentată și criticată pe larg de către părintele Theodoros Zisis într-un articol al său[3]. Pe de altă parte, deși Sinodul din Colimbari ar fi trebuit să condamne ereziile vechi, papismul, protestantismul și foarte vechiul monofizitism, a evitat cu stăruință să facă acest lucru, această obligație a sa apărând doar în scrisoarea circulară, unde se face referire (§3) aluziv la decizii ortodoxe de condamnare din trecut. Cu toate acestea, scrisoarea circulară nu are greutatea altor documente oficiale emise, și astfel, condamnarea ereziilor (care nici măcar nu sunt numite „erezii" ci „credințe") nu apare ca sarcină principală a acestui sinod eretic. Ca „erezie" a fost condamnat la Colimbari (în circulară, §3) doar „filetismul", pe care totuși Sinodul din 1872 de la Constantinopol l-a numit doar „credință" (*δόξα*) și nu erezie[4]. Scopul sinodului din Colimbari a fost acela de a aminti de vechile tendințe hegemonice ale Moscovei în Balcani la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul celui de-al XX-lea și să reînvie teama de „pericolul rusesc". Tragic în acest caz este faptul că unii din cei mai proeminenți susținători ai sinodului din Colimbari s-au condamnat, în fond, pe ei înșiși acolo: adică astăzi, unii întâistătători întârzie să condamne acțiunile patriarhului Bartolomeu în Ucraina din cauza originii grecești comune, alții – cu atât mai rău – declară, precum Arhiepiscopul Anastasie al Albaniei, că, în ciuda necanonicității restaurării schismaticilor din Ucraina de către patriarhul Bartolomeu, ei vor fi de partea acestuia (a patriarhului Bartolomeu) în cazul unei întreruperii mai extinse a comuniunii dintre ortodocși[5].

Toate cele de mai sus le-am menționat pentru a arăta, că, în ciuda slăbiciunii noastre umane, în ciuda reacțiilor aparent neclare împotriva ecumenismului și a ecoului deocamdată limitat al „îngrădirii", purtarea de grjă a lui Dumnezeu și Mântuitorului nostru Iisus Hristos, precum a făcut cu răutatea lui Faraon și nepocăința sa după cele zece plăgi trimise asupra Egiptului (Ieș. 11,10), conduce lucrurile eclesiastice spre o evoluție neplăcută, pentru ca „păcatul" să se arate a

fi, „prin poruncă peste măsură de păcătos” (Rom. 7,13.), și pentru ca toată lumea să înțeleagă, vrând-nevrând, care sunt în cele din urmă țelurile celor de un gând cu patriarhul Bartolomeu în fiecare Biserică locală: denaturarea treptată a tradiției ortodoxe în totalitatea ei, relativismul dogmatic și canonic, ca rezultat final, și prin urmare, asimilarea și unirea mai ușoară a Ortodoxiei cu alte confesiuni creștine și religii. *Acesta este, de altfel, și scopul declarat al masoneriei, pe care documentul de la Botoșani din iunie 2017 l-a confirmat în mod documentat ca sursă și alimentator al panereziei ecumenismului**. Să nu uităm că, așa cum a subliniat Părintele Teodor, în cazul iconoclasmului, care a durat 120 de ani, rezolvarea nu a venit prin reacțiile (necesare) ale ortodocșilor, conforme Sfintelor Canoane, ci prin mila lui Dumnezeu, care a făcut ca în momentul potrivit cuvioșii pustnici din Olimpul Bithyniei Ioanichie cel Mare, Arsachie și Isaia, să îi îndemne pe patriarhul Metodie și pe împărăteasa Teodora[6] să restabilească Ortodoxia.

Desigur, reacția față de erezie nu se limitează doar la îngrădire; cu toate acestea, ținând cont și de cele anterior menționate, lupta în special a celor care ne-am îngrădit nu se limitează (a) nici numai la supunerea față de conștiința noastră în sensul separării practice a răspunderii noastre de lucrurile teribile întreprinse de ecumeniști, (b), nici numai la a fi un indicator al gravității evoluției eretice în cadrul Bisericii (fapt mărturisit de mai mulți frați, că îngrădirea i-a ajutat să înțeleagă cât de serioase au devenit lucrurile după sinodul din Colimbari), ci (c) îngrădirea din ultimii ani, fie în Republica Moldova, de la începutul anului 2016, fie în România sau în Grecia și în alte locuri în ultimii trei ani a avut ca rod o reflecție bogată în cadrul trupului Bisericii împotriva ecumenismului; *a promovat cercetarea istorică și eclesiologică; au fost depistate tendințe filoeretice de compromis (episcopocentrice) sau extreme (schismatice) în rândul credincioșilor și s-au dezvoltat anticorpi teologici și duhovnicești față de acestea, au rezultat chiar și precedente canonice folositoare, cum ar fi recenta hotărâre judecătorească în favoarea pr. Ioan Ungureanu din Orășeni*. Tot acest „cap de pod”, toată această experiență de luptă, toate aceste cercetări și publicații în cadrul mișcării noastre de întrerupere a comuniunii, va ajuta unor jurisdicții eclesiale ortodoxe mai largi și unor grupuri de credincioși (episcopi, parohii, mânăstiri), să ia în mod ortodox decizii în viitorul apropiat, când, în curând, nu va mai fi posibil să găsească niciun pretext pentru a nu-și asuma ceea ce ar fi trebuit să facă de mult timp.

Referitor la această luptă, permiteți-mi să formulez câteva gânduri, pe care cred că le împărtășim cu toții:

(a) Există o necesitate de menținere și întețire a unității și a cooperării noastre la nivel practic, pe plan internațional; deja comunicarea între dintre cei îngrădiți și alți antiecumeniști din Bisericile locale și din afara acestora, cu ajutorul unor voluntari sârguincioși, care traduc știri și articole sau postează, fie și succint, evoluția situației din Biserică la nivel mondial, permite o mai bună cunoaștere a stării și a evoluției ereziei, o mai bine documentată polemică împotriva acesteia, dar și sentimentul că evoluția lucrurilor din fiecare loc se face „în faţa Bisericilor" (2Cor. 8,24).

(b) Este necesar ca credincioșilor neinformați să li se expună învățătura corectă despre autoritatea limitată a episcopului, împotriva unui „guruism sau șamanism eclesial", care este promovat, așa cum s-ar putea numi „episcopocentrismul" de proastă calitate (adică episcopul este pasămite un infailibil „Dumnezeu pe pământ"). Este clară, de pildă, învățătura Sfinților Dionisie Areopagitul și Maxim Mărturisitorul despre nulitatea pedepselor nedrepte date de un episcop; Sfântul Maxim, interpretând capitolul 7 din cartea *Despre ierarhia bisericească* a Sfântului Dionisie, scrie: „Bagă de seamă că dacă un ierarh afurisește pe cineva contrar voii lui Dumnezeu, hotărârea dumnezeiască nu îi urmează, fiindcă este dator să impună acestea potrivit judecății divine, și nu de dragul voinței sale"[7]; bineînțeles, acest adevăr este confirmat și de dreptul canonic, prin canoanele 31 apostolic și 15 al Sinodului I-II, precum și de alte mărturii.

(c) Este nevoie de aplicarea cu înțelepciune a principiului iconomiei în organizarea luptei, după exemplul Sfinților Părinți, întrucât în vreme de erezie și persecuții nu se pot ține cu exactitate dispozițiile canonice corespunzătoare pe timp de pace (bineînțeles, cu condiția să nu se facă exces în acest sens; scopul acestei iconomii trebuie să fie lupta împotriva ereziei, și nu aspiraţiile personale). Sfântul Teodor Studitul scrie: „În vreme de erezie, din pricina nevoii stringente, problemele nu se rezolvă fără derogări, așa cum s-a prevăzut pentru timp de pace. Acest lucru pare să îl fi făcut și Preafericitul Macarie și Preasfințitul Eusebiu, de vreme ce ambii au făcut hirotonii în afara propriei jurisdicții"[8]*.

(d) Este util să se amintească publicului larg că, pe cât se amână confruntarea mai dinamică cu ecumenismul din partea preoților, a călugărilor, a credincioșilor și în principal a episcopilor, apa „cisternei" Bisericii (episcopi, stareți, duhovnici,

teologi) se va infesta din ce în ce mai mult cu erezia, în Facultățile de Teologie, seminarii, predici în parohii, acțiuni ecumenice la nivel parohial, în publicații etc., cu previziuni sumbre, din perspectivă omenească, pentru viitorul neamurilor ortodoxe.

(e) Trebuie să se aplice iconomia în cazul celor care din diferite motive nu au recurs la întreruperea pomenirii episcopilor cu cuget eretic; exprim aici un punct de vedere personal, spunând că aplicarea iconomiei, desigur, nu la nivel teologic, ci la nivel personal, este mai necesară ca oricând, deoarece timp de zeci de ani cuvântul teologic autentic și, în special, cel eclesiologic și antieretic și-a pierdut vigoarea în rândul credincioșilor, fiind cultivat cu pricepere duhul ascultării oarbe față de episcopi și de duhovnic și suntem în ignoranță referitor la viața, mărturisirea și învățătura eclesiologică a Sfinților Părinți. Este poate prima oară în istoria eclesiastică când, în cadrul Bisericii Ortodoxe, cei care au cuget eretic în mod conștient sau nu, îi depășesc ca număr pe cei cu adevărat ortodocși. *Foarte just se remarcă în documentul* „Să stăm cu bine, să stăm cu frică”* *că trebuie să facem o distincție între cei ce au o cugetare eretică manifestă […] exprimată prin acceptarea fără rezerve a ecumenismului și a hotărârilor din Creta […] și cei ce se află în comuniune (părtășie) cu aceștia din alte motive decât atașamentul față de valorile ecumeniste”*[9]. Aș vrea să amintesc exemplul rușilor din diaspora, o Biserică ce a dat sfinți, care s-a îngrădit *in corpore* de Patriarhia Moscovei, cu mulți episcopi și cu formarea unui sinod, și chiar din motive care nu erau de natură pur dogmatică; și cu toate acestea, au menținut o atitudine echilibrată, permițându-le preoților și parohiilor lor aplicarea după conștiință fie a rigurozității, fie a „iconomiei”, fără a întrerupe vreodată în mod oficial comuniunea cu restul Bisericii și fără a se pronunța vreodată în mod oficial în privința invalidității Tainelor Bisericilor locale; așa reiese din corespondența sfântului părinte Serafim Rose. Redăm în continuare un fragment dintr-o scrisoare a sa din anul 1976[10]: „Adevăratele diferențe în Biserica noastră de astăzi nu se bazează pe [opoziția] atitudini «liberale» vs. atitudini «stricte» față de ecumenism – aceasta este o distincție artificială. Diferența reală este între un antiecumenism cu smerenie, dragoste și discernământ (care înseamnă și „flexibilitate” fără compromis) și un antiecumenism îngust și rigid, care se află într-un adevărat pericol de a cădea în fanatism. Având Biserica noastră rusă liberă, din afara Rusiei, ar trebui să o prețuim, chiar dacă am putea avea neînțelegeri între noi privind aspecte precum întreruperea comuniunii. Dacă unii din Biserica noastră vor insista că opiniile lor cu privire la astfel de aspecte

trebuie să prevaleze – va exista o discordie și, eventual, schismă, ceea ce ar face cu adevărat mai mult rău decât orice bun posibil, deoarece ar dovedi «Ortodoxiei canonice» că «adevărata Ortodoxie» este doar un conglomerat de secte care se luptă între ele. Fie ca Dumnezeu să ne păzească de aceasta – acesta este motivul care ne-a făcut să scriem articolul”[11].

(f) Promovarea îngrădirii în cazuri pastorale concrete trebuie să se facă cu distincție, așa cum a făcut Sfântul Maxim Mărturisitorul; într-un astfel de caz, în Constantinopol a îndemnat la îngrădire nu prin vorbe, ci dându-se pe sine însuși ca exemplu viu și totodată cu foarte mult respect față de adversarii eretici, înaintea cărora a bătut și metanie, rămânând însă de neînduplecat până la cirtă în păstrarea învățăturii corecte și fără ca măcar să se roage împreună cu ei; astfel reiese dintr-o relatare despre un dialog al său cu monoteliții[12]; propaganda noastră pentru îngrădire sau îndemnarea spre aceasta pentru unii părinți și frați, dacă aceștia nu sunt pregătiți interior, cu conștientizare și determinare, îi poate face să regrete și să se retragă, atitudine ce are efecte mult mai rele. De asemenea, atunci când un cleric sau un mirean, din starea de indiferență sau de la erezie trece la lupta pentru Ortodoxie, trebuie să fie tratat cu dragoste, fără a i se aminti de atitudinea sa anterioară și fără a i se adresa îndemnuri la acceptări umilitoare, după cum semnalează Sfântul Chiril al Alexandriei[13].

(g) Fiindcă circulă opinia că a venit sfârșitul lumii, s-a răspândit, de asemenea, ideea că nu mai putem găsi – și nu ne mai putem aștepta să existe – episcopi ortodocși! În primul rând, prin aceasta se încalcă principiul eclesiologic fundamental, că Biserica nu poate exista fără episcopi, conform cuvântului Sfântului Ioan Hrisostom: „fiindcă nu se poate ca Biserica să fie fără episcop”[14]; îngrădirea fără episcopi este permisă și legitimă, dar este temporară, este o situație de necesitate! Mai mult decât atât, nicăieri, în nici un text al vreunui Sfânt Părinte nu a fost prezisă absența totală a episcopilor în vremurile din urmă. Apariția unui număr suficient de episcopi ortodocși în diferite regiuni este una dintre problemele asupra cărora ar trebui să ne intensificăm rugăciunea și credința în Dumnezeu. Ideea că pasămite nu mai există episcopi ortodocși în Bisericile care au menținut comuniunea euharistică cu cei care au acceptat sinodul din Colimbari va conduce, în timp, în mod inevitabil, la căutarea de episcopi în afara Bisericii, în schisme și în spații cu situații canonice neclare, pe o cale extrem de periculoasă și fără o întoarcere vizibilă.

(h) În final, trebuie descurajată orice mișcare sau discuție de revenire la

calendarul vechi a celor care ne-am îngrădit și care ținem calendarul nou! Nu pentru că calendarul vechi nu ar fi bun; dimpotrivă, este calendarul ortodox tradițional, care a fost modificat în 1924 de către ecumeniști, cu scop rău, dar nu este o dogmă. Revenirea la el este lucrarea unui Sinod Ecumenic, lucrare care ne depășește pe noi toți, și orice tendință în această direcție ar crea confuzie în privința priorității dogmelor ecclesiologice și ar da pretext să fim calomniați, că suntem dirijați din spațiul mai larg al stilismului, care aduce cu sine multe conotații negative în trupul Bisericii, inclusiv hule la adresa unor mari sfinți ai Bisericii noastre!

Cinstiți părinți și iubiți frați,

Poate că cineva s-ar putea aștepta ca, pe lângă gândurile pe care le-am formulat mai sus, să exprimăm și niște obiective mai concrete ale luptei noastre. Cred că alți Părinți și frați vor exprima gânduri alese. Dar soluția în privința panereziei ecumenismului și a Sinodulului din Creta va fi dată în primul rând de Pronia lui Dumnezeu. Sfinții Părinți ne-au învățat că putem aștepta să fim ajutați de Dumnezeu numai dacă am contribuit și noi înșine cu tot ce stă în posibilitățile noastre, așa cum scrie Sfântul Ioan Gură de Aur: „Ia aminte iarăși aici, că toate s-au făcut cu har din Înălțime. Fiindcă, atunci când noi facem tot ce trebuie făcut, Dumnezeu ne ajută cu prisosință. *Ca să nu trândăvim și nici să stăm cu mâinile în sân, Dumnezeu vrea să facem și noi ceva, ca așa să ne dea și El ajutorul Său*”[15].

Situația care acum pare ireversibilă – și apare astfel cu atât mai clar, cu cât avem o imagine mai clară a situației din Biserică – poate fi inversată, și va fi schimbată prin harul Mântuitorului Hristos și prin mijlocirile Preafintei Fecioare Maria și ale Sfinților. Toți cei care ne aflăm aici, la această sinaxă, suntem recunoscători Domnului Iisus Hristos că nu am fost luați de valul apostaziei și al înșelării ecumenismului, al relativismului general și al indiferenței și putem constata prin trăire, că puterea pentru lupta care ne stă înainte este dată de Domnul Cel Înviat și este o putere dătătoare de bucurie, pentru că, după cum spune Sfântul Maxim Mărturisitorul, „nu există nimic mai violent decât o conștiință care acuză și nu există nimic mai încurajator decât o conștiință care te apără”[16].

Vă mulțumesc pentru atenție!

[1] *Omilia 40 (Εἰς τόν πάνσεπτον τοῦ Χριστοῦ Προφήτην καί Πρόδρομον καί Βαπτιστήν Ἰωάννην* (*La preacinstitul Proroc, Înainte-Mergător și Botezător Ioan*), §20 PG 151, 509B (ΕΠΕ 10, 540): «*Ὅσῳ γὰρ ἔλαττόν ἐστι κακὸν ἡ ἁμαρτία συγκρινομένη πρὸς τὴν ἀσέβειαν, τοσοῦτον ἐκ τοῦ ἀκολούθου μεῖζον ἀγαθὸν ἂν εἴη τὸ προκινδυνεῦσαι τῆς ἀρετῆς· πῶς γὰρ ἂν οὐχὶ καὶ ὑπὲρ τοῦ μείζονος ἐκείνου, δηλονότι τῆς εὐσεβείας, εἴπερ ἐδέησεν, ἔθηκε τὴν ψυχὴν ὁ ὑπὲρ τοῦ ἐλάττονος ταύτην προδούς;*».

[2] „EU Official: Anti-gay riots in Serbia send wrong message" (October 11, 2010) https://www.jpost.com/International/EU-official-Anti-gay-riots-in-Serbia-send-wrong-message

[3] „Ὁ β΄ Γάμος τῶν ἐν χηρείᾳ κληρικῶν καί ἡ "Σύνοδος" τῆς Κρήτης" („A doua căsătorie a clericilor și «Sinodul» din Creta") (2 octombrie 2018) https://www.katanixis.gr/2018/10/blog-post_28.html.

[4] *Πρακτικά τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου τῆς ἐν ΚΠόλει […] περί τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Βουλγαρικοῦ Ζητήματος* (*Lucrările Sfântului și Marelui Sinod din Constantinopol […] cu privire la chestiunea bulgară*), Constantinopol 1872, pp. 89.91-93.

[5] „Περί τοῦ Οὐκρανικοῦ Ζητήματος, 2^{α} ἀπόκριση· ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ [„Cu privire la chestiunea ucraineană, răspunsul al II-lea: grăind adevărul cu iubire"] (29 martie 2019) http://orthodoxalbania.net/index.php/el/lajme-2/blog/6883-2-2

* Unul dintre cele mai importante merite ale Rezoluției Sinaxei de la Botoșani din 2017 este acela de *condamnare a francmasoneriei* ca realizatoare a ecumenismului. Este a doua oară în istoria Bisericii Ortodoxe Române când masoneria este condamnată (prima dată a fost prin decizia Sfântului Sinod din 1938) ca dușman al Bisericii lui Hristos, într-o țară în care masoneria este atotstăpânitoare și poporul este profund subjugat intereselor și propagandei mincinoase ale acesteia. *Este îmbucurător faptul că teologi de prestigiu din lumea ortodoxă rețin această realizare a sinaxei din Botoșani 2017*, pe când unii dintre cei ce au participat la acest eveniment istoric se debarasează de el, pentru că, între timp, principiile patristice ale acestuia nu cadrează cu pretinsa lor "acrivie", descoperită ulterior (n. red.).

[6] După cum reiese din sinaxarul din prima duminică a Postului Mare, din Triod.

[7] *Εἰς τό περί τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱεραρχίας* [*La „Despre ierarhia bisericească”*] 7, 7, PG 4, 181B: «Ἀλόγοις ὁρμαῖς: Σημείωσαι, ὅτι, ἐάν παρά τόν σκοπόν τοῦ Θεοῦ ἀφορίσῃ ὁ ἱεράρχης, οὐχ ἕπεται αὐτῷ τό θεῖον κρῖμα· κατά γάρ θείαν κρίσιν καί οὐ διά θέλημα ἴδιον ταῦτα ὀφείλει ἐπιφέρειν».

[8] *Ἐπιστολή 549 (Μεθοδίῳ μονάζοντι)* [*Epistola 549, către monahul Metodie*], ed. Fatouros, pars II, p. 832 (PG 99, 1645D.1648A): «Ἐν καιρῷ αἱρέσεως οὐ κατὰ τὰ ἐν εἰρήνῃ τυπωθέντα πάντως ἀπαραλείπτως γίνεται διὰ τὴν ἀναγκάζουσαν χρείαν, ὅπερ φαίνεται πεποιηκὼς ὅ τε μακαριώτατος Ἀθανάσιος καὶ ὁ ἁγιώτατος Εὐσέβιος, ὑπερορίους χειροτονίας ἀμφότεροι ποιησάμενοι».

* Este necesară precizarea că cei doi sfinți evocați de Sfântul Teodor Studitul au făcut hirotonii în jurisdicții cuprinse total de erezia *condamnată* a arianismului, unde, conform canonului, cei ce au urmat ereticilor nu mai erau episcopi ai Bisericii. Această precizare a Sfântului nu poate permite concluzia avansată de unii că eventuale hirotoniri în alte jurisdicții (cum ar fi cele făcute de fostul episcop sârb Artemie) ar fi canonice, pentru că este timp de erezie. Este timp de erezie, dar erezia nu este condamnată, ereticii nu sunt condamnați, iar jurisdicțiile lor aparțin unor Biserici canonice. Citarea produsă de părintele Serafim are în vedere faptul că rigoarea canonică nu poate fi aplicată cu desăvârșire în astfel de timpuri tulburi, nu este o scuză sau o acceptare a unor atitudini schismatice posibile printr-o greșită interpretare a cuvintelor Sfântului Teodor (n. red.).

* Documentul se mai numește și *Rezoluția din ianuarie 2018* (sau *Proiectul de rezoluție*) și a fost o încercare de a opri rătăcirea înspre schismă a unei părți a nepomenitorilor români. Documentul a fost primit cu entuziasm, după cum se vede, de către lumea teologică academică grecească, dar a fost contestat vehement de către cei din România care erau vizați de principiile pe care acesta le cuprinde. Textul rezoluției se află pe contracoperta numărului 1 al revistei și pe siteul nostru (n. red.).

[9] https://www.katanixis.gr/2018/01/blog-post_288.html#more (v. *Theodromia* XIX, 4 [oct.-dec. 2017] 623).

[10] *Letter 241 (“Dear Father Johanikios”)*, (Nov. 4/17, 1976): «The real differences in our Church today are not based on “liberal” vs. “strict” attitudes to

ecumenism—that is an artificial distinction. The real difference is between an anti-ecumenism with humility, love and discretion (which also means "flexibility" without compromise), and anti-ecumenism which is narrow and rigid and in real danger of falling into fanaticism» https://nftu.net/wp-content/uploads/2017/12/Hieromonk-Seraphim-of-Platina-on-Zealotry.pdf

[11] *Letter 227 ("Dear Father Panagiotes [Carras]")*, (June 30/July 13, 1976): «While we have our free Russian Church Outside of Russia we should treasure it, even while we may have disagreements among ourselves over questions such as breaking communion. If some in our Church are going to insist that their opinions on such questions must prevail— there will be discord and possibly schism, which indeed would do more harm than any possible good, for it would prove to "canonical Orthodoxy" that "true Orthodoxy" is only a conglomeration of fighting sects. May God preserve us from this—this is what made us write the article» https://nftu.net/wp-content/uploads/2017/12/Hieromonk-Seraphim-of-Platina-on-Zealotry.pdf.

[12] *Ἐξήγησις τῆς κινήσεως* (*Explicarea discuției*) §11.§12· PG 90, 124D.125C.125D (ΕΠΕ-Φ 15Γ, 96ș.u 100): «Ἔστι τις ὁ λέγων, εἶπεν ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ, ὅτι εἶπον "Μή κοινωνήσῃς τῇ Ἐκκλησίᾳ τῶν Βυζαντίων;". Ἀπεκρίθη ὁ κῦρις Σέργιος· αὐτό τοῦτο, τό σέ μή κοινωνεῖν, μεγάλη πρός πάντας ἐστί φωνή, μή κοινωνῆσαι […] Τούτων καί ἑτέρων διαφόρων λαληθέντων, προσκυνηθέντες καί προσκυνήσαντες, μετά πάσης ἱλαρότητος ἀνεχώρησαν […] Εἶτα μετά ταῦτα ἐρωτηθείς εἰ τόν Τύπον ἀνεθεμάτισεν, ἀφόβως εἶπεν· Οὐ μόνον ἀνεθεμάτισα, ἀλλά καί λίβελλον ἐποίησα» ("A zis atunci robul lui Dumnezeu: Este cineva care să zică că l-am îndemnat zicându-i: Să nu ai comuniune cu Biserica bizantinilor? Dl Serghie i-a răspuns: Tocmai aceasta este, faptul că tu nu te împărtășești cu ei este un mare îndemn pentru toți ca să nu se împărtășească […] După ce s-au spus acestea și diferite allte lucruri, au plecat cu toată buna dispoziție […] După acestea, când l-au întrebat dacă a dat anatemei *Typosul*, a răspuns fără teamă: Nu numai că l-am anatematizat, dar am publicat și o lucrare în care l-am criticat"].

[13] *Ἐπιστολὴ 57η (Πρὸς Μάξιμον Διάκονον Ἀντιοχέα)* PG 77, 320D- 321A: « … ἢ κεκαυτηριασμένην μὲν ἐσχήκασί ποτε τὴν συνείδησιν, συνάγονται δὲ νῦν μεταμεληθέντες ἐφ΄ οἷς συνηρπάγησαν, αἰσχυνόμενοι δὲ ἴσως ὁμολογεῖν τὸ

πταῖσμα. Συμβαίνει γάρ τινα τοιαῦτα περὶ τοὺς ἀπατηθέντας γίνεσθαι. Κἂν εἴδῃς συντρέχοντας νῦν τῇ ὀρθῇ πίστει, ἀμνησικάκει περὶ τῶν παρελθόντων. Βουλόμεθα γὰρ μᾶλλον ἀρνουμένους αὐτοὺς [σ.σ. τὸ πταῖσμα] ὁρᾶν ἢ ἀναισχύντῳ γνώμῃ συνηγοροῦντας ταῖς Νεστορίου κακίαις [...] οἰκονομίας ἕνεκα μὴ ἀκριβολογούμενοι σφόδρα περὶ τοὺς μεταγινώσκοντας. Οἰκονομίας γάρ, ὡς ἔφην, δεῖται τὸ πρᾶγμα πολλῆς».

[14] Sfântul Palasie al Eleunupolei, *Διάλογος ἱστορικός* [*Dialog istoric*] §10· PG 47, 35: *«...οὐ δύναται γὰρ ἡ Ἐκκλησία ἄνευ Ἐπισκόπου εἶναι».*

[15]. *Εἰς τήν Γένεσιν* (*La Facere*) 53, 2· PG 54, 466: «Σκόπει μοι πάλιν ἐνταῦθα, πῶς τῆς ἄνωθεν χάριτος ἦν τὸ πᾶν. Ὅταν γὰρ ἡμεῖς τὰ παρ´ ἑαυτῶν εἰσενέγκωμεν, δαψιλῶς ἀπολαύσομεν καὶ τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ συνεργίας. Ἵνα γὰρ μὴ ῥᾳθυμῶμεν, μηδὲ ἀναπεπτωκότες ὦμεν, βούλεται καὶ ἡμᾶς τι συνεισφέρειν, ἵν´ οὕτω καὶ τὰ παρ´ ἑαυτοῦ ἐπιδείξηται».

[16] *Ἐξήγησις τῆς κινήσεως* (*Explicarea discuției*) §11· PG 90, 124D (ΕΠΕ-Φ 15Γ, 98): «Οὐδέν βιαιότερον συνειδότος κατηγοροῦντος καί οὐδέν τούτου συνηγοροῦντος παρρησιαστικώτερον».